

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 13 september 2018*

”Begäran om förhandsavgörande – Konsumentskydd – Direktiv 93/13/EEG – Oskäligen avtalsvillkor i konsumentavtal – Direktiv 2008/48/EG – Förfarande för utfärdande av betalningsföreläggande på grund av en egen växel som utgör säkerhet för rättigheter enligt ett konsumentkreditavtal”

I mål C-176/17,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich I Wydział Cywilny (distriktsdomstolen i Siemianowice Śląskie, första avdelningen för civilrättsliga mål, Polen) genom beslut av den 17 februari 2017, som inkom till domstolen den 6 april 2017, i målet

Profi Credit Polska SA w Bielsku Białej

mot

Mariusz Wawrzosek

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Ilešič samt domarna A. Rosas, C. Toader (referent), A. Prechal och E. Jarašiūnas,

generaladvokat: J. Kokott,

justitiesekreterare: handläggaren R. Šereš,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 1 mars 2018,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Polens regering, genom B. Majczyna, B. Czech och S. Żyrek, samtliga i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom A. Cleenewerck de Crayencour, K. Herbout-Borczak, G. Goddin och N. Ruiz García, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 26 april 2018 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

* Rättegångsspråk: polska.

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 6.1 och 7.1 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 1993, s. 29; svensk specialutgåva, område 15, volym 12, s. 169) samt artiklarna 17.1 och 22.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG (EUT L 133, 2008, s. 66 och rättelser i EUT L 207, 2009, s. 14, EUT L 199, 2010, s. 40, EUT L 234, 2011, s. 46 och EUT L 36, 2015, s. 15).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Profi Credit Polska och Mariusz Wawrzosek beträffande en ansökan om betalningsföreläggande grundad på en egen växel som ställts ut av Mariusz Wawrzosek som säkerhet för betalning av belopp som det påstås har förfallit till betalning enligt ett konsumentkreditavtal som beviljats av nämnda bolag.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Direktiv 93/13

- 3 I tjugofjärde skälet i direktiv 93/13 anges följande:

”Medlemsstaternas domstolar eller förvaltningsmyndigheter måste förfoga över lämpliga och effektiva medel för att förhindra fortsatt tillämpning av oskäliga villkor i konsumentavtal.”
- 4 Enligt artikel 1.1 i direktiv 93/13 är syftet med detta direktiv att närma medlemsstaternas lagar och andra författningar till varandra i fråga om oskäliga villkor i avtal som sluts mellan en näringsidkare och en konsument.
- 5 I artikel 3.1 i direktivet föreskrivs följande:

”Ett avtalsvillkor som inte har varit föremål för individuell förhandling skall anses vara oskäligt om det i strid med kravet på god sed medför en betydande obalans i parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet till nackdel för konsumenten.”
- 6 Artikel 6.1 i direktivet har följande lydelse:

”Medlemsstaterna skall föreskriva att oskäliga villkor som används i avtal som en näringsidkare sluter med en konsument inte är, på sätt som närmare stadgas i deras nationella rätt, bindande för konsumenten och att avtalet skall förbli bindande för parterna på samma grunder, om det kan bestå utan de oskäliga villkoren.”
- 7 I artikel 7.1 i direktivet föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna skall se till att det i konsumenternas och konkurrenternas intresse finns lämpliga och effektiva medel för att hindra fortsatt användning av oskäliga villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter.”

Direktiv 87/102/EEG

- 8 I artikel 10 i rådets direktiv 87/102/EEG av den 22 december 1986 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om konsumentkrediter (EGT L 42, 1987, s. 48 och rättelse i EGT L 278, 1988, s. 33; svensk specialutgåva, område 15, volym 7, s. 202), föreskrevs följande:

”De medlemsstater som i samband med ett kreditavtal tillåter konsumenten

- a) att fullgöra betalningar med hjälp av växlar inklusive löpande skuldebrev,
- b) att lämna säkerhet i form av växlar inklusive löpande skuldebrev och checkar,

skall säkerställa att konsumenten är skyddad på lämpligt sätt när han använder sig av dessa betalningsinstrument.”

Direktiv 2008/48

- 9 Enligt artikel 1 i direktiv 2008/48 är syftet med detta direktiv att harmonisera vissa aspekter av medlemsstaternas bestämmelser om kreditavtal för konsumenter.

- 10 I artikel 3 c i detta direktiv definieras ”kreditavtal” som ”ett avtal genom vilket en kreditgivare lämnar eller förbinder sig att lämna en konsument en kredit i form av betalningsanstånd, lån eller annan liknande finansieringsform, med undantag för avtal om fortlöpande tillhandahållande av tjänster eller om fortlöpande leveranser av varor av samma slag, där konsumenten betalar genom avbetalningar så länge som varorna eller tjänsterna tillhandahålls”.

- 11 I artikel 17 i direktivet, som har rubriken ”Överlåtelse av rättigheter”, föreskrivs följande i punkt 1:

”Om kreditgivarens rättigheter enligt ett kreditavtal eller avtalet i sig överläts till en tredje man ska konsumenten ha rätt att göra gällande samma invändningar gentemot den nye fordringsägaren som han kunde ha gjort gentemot den ursprungliga kreditgivaren, inklusive kvittningsrätt när detta medges i den berörda medlemsstaten.”

- 12 I artikel 22 i detta direktiv, med rubriken ”Harmonisering och detta direktivs tvingande karaktär”, föreskrivs följande i punkt 1:

”I den mån detta direktiv innehåller harmoniserade bestämmelser får medlemsstaterna inte behålla eller införa andra bestämmelser i sin nationella lagstiftning som skiljer sig från vad som fastställs i detta direktiv.”

- 13 I artikel 29 i direktiv 2008/48 föreskrivs att direktiv 87/102 ska upphöra att gälla med verkan från och med den 11 juni 2010.

Polsk rätt

- 14 I artikel 484¹ i ustawa – Kodeks postępowania cywilnego (civilprocesslagen) av den 17 november 1964 (Dz.U. 1964, nr 4), konsoliderad version, i ändrad lydelse (nedan kallad KPC) föreskrivs följande:

”...

2. Domstolen ska besluta enligt förfarandet för betalningsföreläggande på skriftlig begäran av sökanden i stämningsansökan.

3. Målet avgörs utan muntlig förhandling. ...”

15 I 485 § 2 KPC anges följande:

”Domstolen ska även utfärda ett betalningsföreläggande mot den som är betalningsskyldig enligt en korrekt ifylld växel, om det inte föreligger något tvivel om växelns äkthet eller innehåll.”

16 Artikel 486 § 1 KPC har följande lydelse:

”Om det inte finns tillräckliga förutsättningar för att utfärda ett betalningsföreläggande ska domstolens ordförande bestämma tid för muntlig förhandling, såvida inte ärendet kan handläggas utan muntlig förhandling.”

17 I artikel 491 § 1 KPC anges följande:

”I betalningsföreläggandet ska domstolen förelägga svaranden att betala hela fordran jämte kostnader inom två veckor från det att betalningsföreläggandet har delgivits eller bestrida föreläggandet inom denna tidsfrist.”

18 I artikel 492 KPC föreskrivs följande:

”§ 1. Betalningsföreläggandet gäller från och med dess utfärdande som exekutionstitel som kan verkställas även utan något beslut om verkställighet. ...

...

§ 3. Betalningsföreläggande som utfärdats på grundval av en växel ... kan verkställas omedelbart efter det att tidsfristen för att betala fordran har löpt ut. Om föreläggandet bestrids kan domstolen skjuta upp verkställigheten om svaranden begär det.”

19 Enligt artikel 493 § 1 KPC gäller följande:

”Bestridandet ska lämnas in till den domstol som har utfärdat betalningsföreläggandet. Svaranden ska i bestridandet ange huruvida denne bestrider betalningsföreläggandet i sin helhet eller delvis, ange de grunder och invändningar som måste åberopas för att undvika preklusion innan talan bestrids i sak, samt ange faktiska omständigheter och åberopa bevisning. ...”

20 I artikel 385¹ i utawa – Kodeks cywilny (civillagen) av den 23 april 1964 (Dz. U. 1964, nr 16), konsoliderad version, i ändrad lydelse (nedan kallad civillagen), anges följande:

”§ 1. Bestämmelser i ett konsumentkreditavtal som inte har avtalats individuellt är inte bindande för konsumenten om dennes rättigheter och skyldigheter enligt nämnda bestämmelser är utformade på ett sätt som strider mot god sed och allvarligt åsidosätter konsumentens intressen (oskäligen avtalsvillkor). Detta gäller inte för bestämmelser som avser parternas huvudsakliga prestationer, särskilt med avseende på pris eller vederlag, om de är tydligt formulerade.

§ 2. Om ett avtalsvillkor inte är bindande för konsumenten enligt 1 § förblir avtalet i övrigt bindande för parterna.

...”

21 I artikel 101 i ustawa prawo wekslowe (växellag) av den 28 april 1936 (Dz.U. 1936, nr 37), i ändrad lydelse, anges följande:

”Växel ska innehålla

- 1) benämningen, växel, införd i själva texten och uttryckt på det språk, varpå handlingen är avfattad;
- 2) ovillkorlig anmodan att betala visst penningbelopp;
- 3) uppgift om förfallodag;
- 4) uppgift om den ort, där betalningen skall erläggas;
- 5) namnet på den, till vilken eller till vars order betalningen skall erläggas;
- 6) uppgift om dag och ort för växelns utställande;
- 7) underskrift av den, som utställer växeln.”

22 I artikel 19 § 4 i ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (lagen om rättegångskostnader i tvistemål) av den 28 juli 2005 (Dz. U. 2005, nr 167) anges följande:

”I fall av bestridande av ett betalningsföreläggande inom ramen för förfarandet för betalningsföreläggande, ska svaranden ersätta tre fjärdedelar av rättegångskostnaderna.”

23 Bestämmelserna i direktiv 2008/48 har införlivats med polsk rätt genom ustawa o kredycie konsumencki (lagen om konsumentkrediter) av den 12 maj 2011 (Dz. U. 2014, nr 1497, konsoliderad version), i ändrad lydelse. I artikel 41 i denna lag anges följande:

”1. En växel ... som överlämnas av en konsument till kreditgivaren för fullgörelse eller som säkerhet för en prestation som följer av ett konsumentkreditavtal måste innehålla villkoret ’icke till order’ eller ett annat likalydande villkor.

2. Om kreditgivaren tar emot en växel som inte innehåller villkoret ’icke till order’ och om denna växel överlämnas till en annan person, är kreditgivaren skyldig att ersätta konsumentens skada genom att betala växeln ...

3. Bestämmelserna i punkt 2 tillämpas även om växeln eller checken har kommit i en annan persons besittning mot kreditgivarens vilja.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

24 Genom standardavtal av den 3 december 2015 beviljade Profi Credit Polska, ett bolag etablerat i Bielsko-Biała (Polen) (nedan kallat kreditinstitutet eller kreditgivaren), Mariusz Wawrzosek (nedan kallad kredittagaren) en konsumentkredit. Detta standardavtal innehöll ett villkor enligt vilket kredittagaren skulle ställa ut en egen växel för att garantera kreditgivarens fordran inom ramen för detta avtal. Återbetalningen av detta lån garanterades således genom en växel undertecknad av låntagaren, vars belopp inte angavs.

25 Med anledning av en utebliven betalning från kredittagaren, informerade kreditinstitutet honom om att den egna växeln kompletterats med det utestående beloppet. Kreditinstitutet vände sig till den hänskjutande domstolen med en ansökan om betalningsföreläggande mot kredittagaren avseende

3 268,38 polska zloty (PLN) (cirka 753 euro), vilket var det belopp som angavs på den egna växeln. Till ansökan bifogade finansinstitutet den aktuella växeln, vederbörligen ifylld och undertecknad, jämte uppsägningen av kreditavtalet.

- 26 Den hänskjutande domstolen har angett att den, trots att det aktuella standardavtalet inte ingår bland handlingarna i målet, känner till villkoren i den avtalsklausul som kräver att kredittagaren ställer ut en egen växel för att garantera betalning. Den har anfört att denna klausul är identiskt formulerad i samtliga kreditavtal som ingåtts av Profi Credit Polska, vilka vid den domstolen gett upphov till många ansökningar om betalningsföreläggande.
- 27 Den hänskjutande domstolen har angett att detta förfarande för utfärdande av betalningsföreläggande grundat på en egen växel ofta används av näringsidkare i Polen för att erhålla betalning av sina fordringar. Praxis består i att till ansökan endast bifoga den egna växeln, vederbörligen ifylld, utan att bifoga någon handling som styrker det tidigare skuldförhållandet som förelåg före utställandet (nedan kallat det bakomliggande förhållandet), inbegripet konsumentkreditavtalet.
- 28 Den hänskjutande domstolen har påpekat att förfarandet för utfärdande av betalningsföreläggande grundar sig på antagandet att det faktiska förhållande som ligger till grund för sökandens fordran har styrkts av de handlingar som anges i artikel 485 KPC, vilka bifogas ansökan, däribland den egna växeln. Följaktligen prövas vid beslutet om att utfärda betalningsföreläggande endast huruvida växeln har utfärdats på ett korrekt sätt enligt kriterierna i artikel 1 och följande artiklar samt artikel 101 i växellagen, i ändrad lydelse.
- 29 Den hänskjutande domstolen har uppgett att enligt den tillämpliga nationella lagstiftningen består förfarandet för betalningsföreläggande i två steg. I ett första skede begränsar sig bedömningen av den egna växelns giltighet, om det kan ske ex officio av domstolen, till växelns formella giltighet, eftersom det framgår av artikel 485 § 2 KPC att domstolen beslutar om ett betalningsföreläggande mot gäldenären ”enligt en korrekt ifylld växel, om det inte föreligger något tvivel om växelns äkthet eller innehåll”. I ett andra skede kan gäldenären, om denne har bestritt betalningsförelägandet, inte endast bestrida växelförbindelsen, utan även det bakomliggande förhållandet, exempelvis konsumentkreditavtalet.
- 30 Den hänskjutande domstolen vill få klarhet i huruvida förfarandet för utfärdande av betalningsföreläggande som genomförs på grundval av en egen växel är förenligt med direktiv 93/13.
- 31 Den hänskjutande domstolen anser att förevarande mål skiljer sig från de mål som avgjordes genom dom av den 14 juni 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349), och dom av den 18 februari 2016, Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98), i vilka de nationella domstolarna förfogade över avtalshandlingar som fastställde parternas rättigheter och skyldigheter, så att de hade möjlighet att underlåta att tillämpa oskäligen villkor i dessa handlingar.
- 32 Den hänskjutande domstolen anser emellertid att om den, i det nationella målet, ska pröva rättsförhållandet mellan parterna, är denna prövning begränsad till det område som omfattas av det växelrättsliga förhållandet. Den har uppgett att enligt tillämplig nationell lagstiftning kan dess prövning endast avse innehållet i växeln. Även om den känner till det bakomliggande förhållandet kan den, på grund av nationell lagstiftning, inte pröva de handlingar som ligger till grund för detta. Det åligger således endast konsumenten att bestrida betalningsförelägandet för att eventuella oskäligen avtalsvillkor eller bristande uppfyllelse av informationsplikten ska kunna fastställas.

33 Det är mot denna bakgrund som Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich I Cywilny (distriktsdomstolen i Siemianowice Śląskie, första avdelningen för civilrättsliga mål) beslutade att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till domstolen:

”Utgör bestämmelserna i direktiv 93/13 ..., särskilt artikel 6.1 och artikel 7.1, samt bestämmelserna i direktiv 2008/48 ..., särskilt artikel 17.1 och artikel 22.1, hinder för en näringsidkare (kreditgivare) att göra gällande ett anspråk som har fastställts med stöd av en korrekt ifylld växel mot en konsument (kredittagare) inom ramen för ett förfarande för betalningsföreläggande enligt artikel 485 § 2 och följande punkter [i civilprocesslagen] i förening med artikel 41 [i konsumentkreditlagen av den 12 maj 2011], enligt vilka bestämmelser den nationella domstolen får pröva verkan av anspråket som är grundat på växeln uteslutande med avseende på om erforderliga formkrav för växeln är uppfyllda, utan att gå in på rättsförhållandet som ligger till grund för växeln?”

Prövning av tolkningsfrågan

- 34 Inledningsvis påpekar domstolen att det i artikel 17.1 i direktiv 2008/48 hänvisas till överlåtelse av kreditgivarens rättigheter till tredje man, medan det beträffande de faktiska omständigheterna i förevarande fall är utrett att växelnehavaren och kreditgivaren är samma juridiska person.
- 35 Även om artikel 10 i direktiv 87/102, som har upphävts genom direktiv 2008/48, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 34 och följande punkter i sitt förslag till avgörande, avsåg växlar, innehåller bestämmelserna i direktiv 2008/48 inte längre någon hänvisning till dessa instrument.
- 36 Eftersom direktiv 2008/48 inte innebär någon harmonisering på området för växlar som säkerhet för konsumentkrediter, är artikel 22.1 inte heller tillämplig under sådana omständigheter som de som är aktuella i det nationella målet.
- 37 Domstolen kommer således att besvara den hänskjutande domstolens fråga endast utifrån bestämmelserna i direktiv 93/13.
- 38 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artiklarna 6.1 och 7.1 i direktiv 93/13 ska tolkas så, att de utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning som den som är i fråga i det nationella målet, enligt vilken ett betalningsföreläggande får utfärdas på grundval av en formenlig egen växel som utställts som säkerhet för en fordran enligt ett konsumentkreditavtal, när den domstol som prövar ansökan om betalningsföreläggande saknar befogenhet att pröva om det eventuellt föreligger oskäligen avtalsvillkor i detta avtal.
- 39 Enligt artikel 6.1 i direktiv 93/13 ska medlemsstaterna föreskriva att oskäligen villkor som används i avtal som en näringsidkare sluter med en konsument inte är bindande för konsumenten, på sätt som närmare stadgas i deras nationella rätt.
- 40 Med tanke på arten och vikten av det allmänintresse som ligger till grund för det skydd som ges konsumenterna, vilka befinner sig i underläge i förhållande till näringsidkarna, kräver direktiv 93/13, såsom framgår av artikel 7.1 jämförd med tjugofjärde skälet i direktivet, att medlemsstaterna föreskriver lämpliga och effektiva medel ”för att hindra fortsatt användning av oskäligen villkor i avtal som näringsidkare sluter med konsumenter” (dom av den 21 december 2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 och C-308/15, EU:C:2016:980, punkt 56 och där angiven rättspraxis).

- 41 I detta syfte ankommer det på den nationella domstolen att helt enkelt underlåta att tillämpa ett oskäligt avtalsvillkor för att det inte ska få någon bindande verkan gentemot konsumenten. Den nationella domstolen saknar dock behörighet att ändra villkorets innehåll (dom av den 21 december 2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 och C-308/15, EU:C:2016:980, punkt 57 och där angiven rättspraxis).
- 42 Det ska för det första framhållas att det följer av domstolens fasta praxis att den nationella domstolen har en skyldighet att, så snart den har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga i detta hänseende, ex officio bedöma huruvida ett avtalsvillkor som direktiv 93/13 är tillämpligt på är oskäligt och därigenom undanröja obalansen mellan konsumenten och näringsidkaren (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 april 2016, Radlinger och Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, punkt 52 och där angiven rättspraxis, och dom av den 21 december 2016, Gutiérrez Naranjo m.fl., C-154/15, C-307/15 och C-308/15, EU:C:2016:980, punkt 58).
- 43 Domstolen har i dom av den 14 juni 2012, Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349), dom av den 18 februari 2016, Finanmadrid (C-49/14, EU:C:2016:98) och beslut av den 21 juni 2016, Aktiv Kapital Portfolio (C-122/14, ej publicerat, EU:C:2016:486), angett att dessa skäl även gäller beträffande ett förfarande för utfärdande av betalningsföreläggande, såsom är fallet i det nationella målet.
- 44 Ett effektivt skydd av de rättigheter som följer av detta direktiv kan nämligen endast säkerställas om det nationella processrättsliga systemet tillåter en prövning ex officio av huruvida villkoren i det berörda avtalet eventuellt är oskäliga, antingen i samband med förfarandet för utfärdande av betalningsföreläggande eller i samband med förfarandet för verkställighet av betalningsföreläggandet (se i detta hänseende dom av den 18 februari 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, punkt 46, och beslut av den 21 juni 2016, Aktiv Kapital Portfolio, C-122/14, ej publicerat, EU:C:2016:486, punkt 30).
- 45 I förevarande fall har den hänskjutande domstolen angett att dess prövning i det första skedet av förfarandet för utfärdande av betalningsföreläggande är begränsat till växelförhållandet i egentlig mening, det vill säga den egna växeln, och att det inte får omfatta det bakomliggande förhållandet.
- 46 Den hänskjutande domstolen har vidare uppgett att den inte förfogar över alla de faktiska och rättsliga omständigheter som rör det aktuella kreditavtalet.
- 47 Härav följer att en nationell domstol, under sådana omständigheter som dem i det nationella målet, inte kan pröva huruvida ett avtalsvillkor eventuellt är oskäligt i den mån den inte förfogar över alla faktiska och rättsliga omständigheter i detta avseende.
- 48 För det andra, och fortfarande beträffande det första skedet av förfarandet, har den polska regeringen gjort gällande att ordföranden för den dömande sammansättningen, i avsaknad av tillräckliga uppgifter till stöd för ett beslut om att utfärda betalningsföreläggande, enligt artikel 486 § 1 KPC kan fastställa ett datum för muntlig förhandling, dock endast under förutsättning att målet inte kan handläggas utan muntlig förhandling. Om en tidpunkt för muntlig förhandling har fastställts anordnas den muntliga delen av förfarandet i enlighet med det i det aktuella fallet tillämpliga ordinarie eller särskilda förfarandet, vilket gör det möjligt att pröva såväl växelförhållandet och det bakomliggande förhållandet, inbegripet konsumentkreditavtalet.
- 49 Såsom framgår av ordalydelsen i denna bestämmelse, får ordföranden för den dömande sammansättningen fastställa datum för muntlig förhandling – med undantag från regeln enligt vilken målet enligt artikel 484¹ KPC ska prövas utan muntlig förhandling – endast under förutsättning att det inte finns ”tillräckliga bevis för att utfärda ett betalningsföreläggande”.

- 50 Den hänskjutande domstolen finner att ett sådant villkor inte kan anses vara uppfyllt i det nationella målet.
- 51 Den hänskjutande domstolen har även framhållit att under det första skedet av förfarandet är domstolens prövning enligt artikel 485 § 2 KPC begränsad till en prövning av växelns formella giltighet. Enligt den hänskjutande domstolen är den ifrågavarande växeln giltig i det aktuella förfarandet.
- 52 Även om EU-domstolen enligt artikel 267 FEUF är behörig att utifrån artikel 7 i direktiv 93/13 fastställa de kriterier som definierar ramarna för att ex officio bedöma efterlevnaden av de skyldigheter som följer av detta direktiv, ankommer det på den nationella domstolen att pröva huruvida en bestämmelse som artikel 486 § 1 KPC är ägnad att tillhandahålla den nationella domstolen en sådan ram.
- 53 För det tredje påpekar den hänskjutande domstolen att prövningen av den rättsliga relationen med anledning av konsumentkreditavtalet endast sker för det fall konsumenten bestrider betalningsföreläggandet.
- 54 Det ska konstateras att även om förfarandet vid den nationella domstolen endast avser det första skedet i förfarandet, måste detta förfarande emellertid, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 28 i sitt förslag till avgörande, bedömas i sin helhet, inbegripet såväl det första skedet före bestridandet av betalningsföreläggandet som det andra skedet som följer efter bestridandet.
- 55 Varje situation där frågan uppkommer huruvida en nationell processuell bestämmelse påverkar rätten till ett effektivt rättsmedel, måste nämligen bedömas med beaktande av bestämmelsens funktion i förfarandet som helhet – med beaktande av dess förlopp och särdrag – i de olika nationella rättsinstanserna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 april 2016, Radlinger och Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, punkt 50 och där angiven rättspraxis).
- 56 Med inledandet av det andra skedet i förfarandet, det vill säga genom att konsumenten bestrider betalningsföreläggandet, får den nationella domstolen tillgång till de rättsliga och faktiska omständigheter som krävs för att ex officio pröva huruvida ett avtalsvillkor som omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 93/13 eventuellt är oskäligt.
- 57 Domstolen har visserligen redan, i flera avseenden och med beaktande av de krav som uppställs i artiklarna 6.1 och 7.1 i direktiv 93/13, angett på vilket sätt den nationella domstolen ska säkerställa skyddet av de rättigheter som konsumenterna tillerkänns genom detta direktiv. I unionsrätten harmoniseras emellertid i princip inte förfarandena för bedömning av avtalsvillkor som påstås vara oskäliga. Sådana förfaranden omfattas således av medlemsstaternas interna rättsordningar. Bestämmelserna om dessa förfaranden får emellertid inte vara mindre förmånliga än de som avser liknande situationer som omfattas av nationell rätt (likvärdighetsprincipen) och de ska medföra att det föreligger ett effektivt domstolsskydd i enlighet med artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 september 2017, The Trustees of the BT Pension Scheme, C-628/15, EU:C:2017:687, punkterna 58 och 59 och där angiven rättspraxis, och dom av den 31 maj 2018, Sziber, C-483/16, EU:C:2018:367, punkt 35 och där angiven rättspraxis).
- 58 Såvitt avser likvärdighetsprincipen kan det konstateras, såsom generaladvokaten har gjort i punkt 55 i sitt förslag till avgörande, att domstolen inte har några uppgifter som ger anledning att betvivla att den lagstiftning som är aktuell i det nationella målet är förenlig med denna princip.
- 59 När det gäller rätten till ett effektivt rättsmedel, ska det påpekas att skyldigheten enligt artikel 7.1 i direktiv 93/13 att fastställa processuella regler som säkerställer skyddet av de rättigheter för enskilda som följer av direktiv 93/13 mot användningen av oskäliga villkor inbegriper ett krav på ett effektivt

domstolsskydd, vilket även har stadfäst i artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna. Detta skydd måste gälla såväl fastställandet av vilka domstolar som är behöriga att pröva en talan som grundar sig på unionsrätten som fastställandet av de processuella reglerna för väckande av en sådan talan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 31 maj 2018, Sziber, C-483/16, EU:C:2018:367, punkt 49 och där angiven rättspraxis).

- 60 Det framgår av artiklarna 492 och 493 § 1 KPC att gäldenärens bestridande av ett betalningsföreläggande vid den domstol som utfärdat föreläggandet, gör det möjligt för denna domstol att skjuta upp verkställigheten.
- 61 För att avgöra om ett förfarande, såsom det som är i fråga i det nationella målet, strider mot rätten till ett effektivt rättsmedel måste den hänskjutande domstolen, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 77 i sitt förslag till avgörande, fastställa, såsom framgår av EU-domstolens rättspraxis, huruvida reglerna för ett bestridande enligt nationell lagstiftning inte medför en betydande risk för att de berörda konsumenterna inte inger det nödvändiga bestridandet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 juni 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punkt 54, dom av den 14 mars 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 58, och dom av den 18 februari 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, punkt 52).
- 62 I avsaknad av en effektiv kontroll av huruvida det eventuellt föreligger oskäligen avtalsvillkor i det berörda avtalet, kan nämligen iakttagandet av de rättigheter som följer av direktiv 93/13 inte säkerställas (dom av den 7 december 2017, Banco Santander, C-598/15, EU:C:2017:945, punkt 46 och där angiven rättspraxis).
- 63 Bland de lämpliga och effektiva medlen för att säkerställa konsumenternas rätt till ett effektivt rättsmedel ska en möjlighet till överklagande eller bestridande under rimliga processuella villkor ingå, så att utövandet av deras rättigheter inte omfattas av villkor, i synnerhet avseende tidsfrister eller kostnader, som inskränker utövandet av de rättigheter som garanteras enligt direktiv 93/13 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 april 2016, Radlinger och Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, punkt 46 och där angiven rättspraxis).
- 64 Det framgår av de uppgifter som domstolen har tillgång till att även om svaranden i det första skedet av förfarandet har rätt att bestrida betalningsföreläggandet i enlighet med artikel 491 KPC och följande artiklar, är utövandet av denna rätt till bestridande föremål för särskilt restriktiva villkor.
- 65 Det följer av artikel 491 § 1 KPC att fristen för att inge ett bestridande är två veckor. Vidare måste svaranden enligt artikel 493 § 1 KPC i sitt bestridande ange om svaranden bestrider betalningsföreläggandet i sin helhet eller endast delvis och, vid äventyr av avvísning, anföra de grunder och invändningar som görs gällande samt ange de faktiska omständigheterna och bevisningen.
- 66 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 79 i sitt förslag till avgörande, medför sådana förfaranderegler med så kort frist en betydande risk för att konsumenterna inte inger bestridanden eller att de avvisas.
- 67 Dessutom följer det av artikel 19 § 4 i den polska lagen av den 28 juli 2005 om rättegångskostnader i tvistemål att svaranden ska ersätta tre fjärdedelar av domstolsavgifterna när svaranden inger ett bestridande av ett betalningsföreläggande, vilket innebär att näringsidkaren endast ska betala en fjärdedel av dessa avgifter.
- 68 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 80 i sitt förslag till avgörande, är sådana kostnader i sig ägnade att avskräcka en konsument från att inge ett bestridande. Det står klart att konsumenten redan missgynnas eftersom han eller hon under alla omständigheter måste erlagga avgifter som är tre gånger högre än motpartens.

- 69 Domstolen framhåller att det finns en icke försumbar risk för att den berörda konsumenten inte inger det nödvändiga bestridandet på grund av att fristen för detta är mycket kort, att konsumenten avskräcks från att försvara sig med tanke på de kostnader som en talan vid domstol innebär i förhållande till beloppet av den bestridda skulden, att konsumenten inte känner till eller har en felaktig uppfattning om omfattningen av sina rättigheter, eller att den ansökan om betalningsföreläggande som näringsidkaren gett in är kortfattad och konsumenten således endast har ofullständiga upplysningar (se i detta hänseende dom av den 18 februari 2016, *Finanmadrid EFC*, C-49/14, EU:C:2016:98, punkt 52, och beslut av den 21 juni 2016, *Aktiv Kapital Portfolio*, C-122/14, ej publicerat, EU:C:2016:486, punkt 37).
- 70 Av detta följer att processuella regler som de som är i fråga i det nationella målet, enligt vilka konsumenten inom två veckor från dagen för delgivning av betalningsföreläggandet ska anföra de omständigheter och den bevisning som gör det möjligt för den nationella domstolen att göra denna bedömning och vilka missgynnar konsumenten på grund av det sätt på vilket avgifterna beräknas, medför en sådan risk.
- 71 Mot bakgrund av det ovan anförda ska tolkningsfrågan besvaras enligt följande. Artikel 7.1 i direktiv 93/13 ska tolkas så, att den utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning som den som är i fråga i det nationella målet, enligt vilken ett betalningsföreläggande får utfärdas på grundval av en formenlig egen växel som utställts som säkerhet för en fordran enligt ett konsumentkreditavtal, när den domstol som prövar en ansökan om betalningsföreläggande saknar befogenhet att undersöka om det eventuellt föreligger oskäligen villkor i detta avtal, med hänsyn till att reglerna för att utöva rätten att bestrida ett sådant betalningsföreläggande inte garanterar att konsumenternas rättigheter enligt detta direktiv iakttas.

Rättegångskostnader

- 72 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

Artikel 7.1 i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäligen villkor i konsumentavtal ska tolkas så, att den utgör hinder för en sådan nationell lagstiftning som den som är i fråga i det nationella målet, enligt vilken ett betalningsföreläggande får utfärdas på grundval av en formenlig egen växel som utställts som säkerhet för en fordran enligt ett konsumentkreditavtal, när den domstol som prövar en ansökan om betalningsföreläggande saknar befogenhet att undersöka om det eventuellt föreligger oskäligen villkor i detta avtal, med hänsyn till att reglerna för att utöva rätten att bestrida ett sådant betalningsföreläggande inte garanterar att konsumenternas rättigheter enligt detta direktiv iakttas.

Underskrifter